

Statárium.

Budapest rendje. — Halál a rendbontókra.

Budapest, nov. 14.

A románok kivonulását követő pillanatban lovas és gyalogos rendőrök s karhatalmi csapatok vették át a megszálló csapatok helyét. Ma reggel óta tehát Budapest rendjén a magyar államrendőrség és a magyar karhatalom őrökdi. Az egész fegyveres erő egész napon át készenlétben állott. A középületeket, a hidakat, a vasúti vonalakat, a pályaudvarokat és a főbb utvonalakat rendőrök, csendőrök és a karhatalom szállotta meg.

A főváros közönsége a legnagyobb lelkesedéssel fogadta a fölszabadulás napját, az egész városban példás rend uralkodott, incidensről sehonnan sem érkezett jelentés a rendfentartást intéző hatóságokhoz. Az utcákon mindenütt kendőlobogtatással üdvözölték a fölvonuló fegyveres erőt. A város már a kora délelőtti órákban zászlódiszt öltött, az összes középületekre, főkapitányságra, minisztériumokra, városházára, a fővárosi közintézmények épületeire kitűzték a nemzeti lobogót. A főbb utvonalakon a főváros az uttest fölött huzatta föl a nemzeti trikolorót. A házak díszítésén scrényen dolgoznak, hogy vasárnap reggel a főváros ünnepi köntösben, méltó módon fogadhassa a magyar nemzeti hadsereget.

A főváros rendjének biztosítása érdekében a kormány elrendelte a statáriumot, ennek életbeléptetéséről, valamint a rögtöni bíraskodás módozatairól hirdetményekben értesítették a város lakosságát. A statárium értelmében halállal büntetnek mindenkit, a ki az elmult rémuralom visszaállítására törekszik s ezen a réven kerül összeültkezésbe a törvénnyel. Statáriális eljárás alá kerülnek a hüllenség, lázadás, a gyilkosság, szándékos emberölés, a rablás, gyújtogatás stb. büncselekmények elkövetői js. A katonai személyekre vonatkozóan a budapesti magyar katonai kerületi parancsnokság adott ki hirdetményt. A főváros rendjének megvédését és biztosítását célzó rendelkezéseket a karhatalmi főparancsnokság hirdette ki falragaszokon. A hirdetmények szó szerinti szövege a következő:

A bíróság hirdetménye a statárium elrendeléséről.

A magyar belügyminiszter a minisztériumnak az 1912. évi LXIII. t. c. XII. §-ának 4. pontja alapján kiadott rendelete értelmében a belügyminiszterrel egyetértve a törvényszék területére a rögtönbíraskodás (statárium) kihirdetését rendelte el e hirdetmény közzététele után elkövetett következő büncselekményekre: 1. a hüllenségre; 2. a lázadásra; 3. a gyilkosságra; 4. a szándékos emberölésre; 5. a köz-

egészség ellen halál okozásával elkövetett büntettre; 6. rablásra; 7. a gyújtogatásra; 8. a vízáradás okozásának büntettére; 9. a vaspályákon, távirtdákon (távbeszélőn), vagy hajókon elkövetett közveszélyű cselekmények büntetteire nézve.

Felhívom a lakosságot, hogy minden rendzavarástól óvakodjék, mert a ki a fentebb megjelölt büncselekmények valamelyikét elköveti, rögtöntiltó eljárás alá kerül és halállal bünhődik.

Budapest, 1919. évi november hó 14-én.

A törvényszék elnöke.

A katonaság hirdetménye a statárium ügyében.

A magyar hadügyminiszter által a katonai bünvádi perrendtartás 435. szakaszának harmadik bekezdése alapján reám ruházott jognál fogva, illetve a katonai bünvádi perrendtartás 434. szakaszának értelmében valamennyi katonai büntető bíraskodás alá tartozó egyénre nézve ezennel

a rögtönbíraskodást

a következő büntettek nézve Budapest, Ujpest, Szentendre városok, továbbá a pomázi, biai, ráckevei, monori, gödöllői és váci járások területeire kihirdetem:

gyilkosság (katonai büntető-törvény 413—

417. szakaszai);

rablás (katonai büntető-törvény 483—489. szakaszai);

gyújtogatás (katonai büntető-törvény 418—454. szakaszai); és

az idegen tulajdonnak gonoszságból rongálásával elkövetett nyilvános erőszakoskodás (katonai büntető-törvény 362. szakasza); továbbá

szökés (katonai büntető-törvény 183. és 193. szakaszainak a) pontja;

az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére csábítás, vagy segélynyújtás (katonai büntető-törvény 314. és 316. szakaszai és 317. szakaszának második bekezdése);

lázas (katonai büntető-törvény 167. és 168. szakaszai);

lázongás (katonai büntető-törvény 349. és 350. szakaszai); és

fosztogatás (katonai büntető-törvény 492. és 499. szakaszai).

A felsorolt büntettek elkövetéséről minden katonai egyén óvakodjék, mert a ki ilyen büntetést a rögtönbíraskodás kihirdetése után követ el, rögtöntiltó eljárás alá kerül és kötélt állatt, illetve szökés, az esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség

megszegésére csábítás, vagy segélynyújtás és lázadás esetén *agyonlövés általi halállal bünhődik*. Végül pedig figyelmeztetek arra, hogy olyan alakulatok, amelyek nem a karhatalom főparancsnok, vagy a rendőrség által szervezettek és mint ilyenek, megfelelő igazolvánnyal ellátva nincsenek és nyilvánvalóan a rend megbontását célozzák, *fél fognak koncoltatni*.

Budapest, 1919. évi november hó 14-én.

Budapesti magyar katonai kerületi parancsnok,

mint illetékes parancsnok.

A rendőrfőkapitány rendelete.

A magyar kormány az 1912. évi 63. t. c. 12. §-ának 4. pontja alapján rögtönbiráskodást (statáriumot) rendelt el.

A törvényszék elnökének, valamint a katonai kerületi parancsnoknak, mint illetékes parancsnoknak e tárgyban kelt hirdetményére utalva, nyomatékosan figyelmeztetem a budapesti államrendőrség hatósági területének közönségét, hogy a rögtönbiráskodásnak ez a törvényes rendelkezése nemcsak a tettekben nyilvánuló cselekmények elkövetőire vonatkozik, hanem ezen rendelkezés értelmében halállal büntetettel mindenki, a ki szóbeli vagy írásbeli nyilatkozat, vagy magatartás, így az elmúlt gyilkos rémuralom visszaállítására törekvés révén kerül a törvénnyel összeütközésbe, végül, a kik nyilatkozatukkal, magatartásukkal, avagy cselekményükkel a kormány, a hatóságok, a polgárok valamely osztálya, valamelyik nemzetiség, vagy hitfelekezet ellen erőszakos támadást készítenek elő, vagy kísérelnek meg. Halállal bünhődnek a karhatalomnál lajstromozott egyének, a kik a katonai kerületi parancsnok, mint illetékes parancsnok hirdetményében felsorolt bűncselekmények valamelyikét köveik el; olyan alakulatok pedig, amelyek nem a karhatalmi főparancsnok vagy a rendőrség által szervezettek és mint ilyenek megfelelő igazolvánnyal ellátva nincsenek és nyilvánvalóan a rend megbontását célozzák *fél fognak koncoltatni*.

E rendelkezések kérielhetetlen szigorúsága kötelességemmé teszi a közönséget erre annál nyomatékosabban figyelmeztetni, miután tudomásom van arról, hogy lelketlen izgatók alkalmat keresnek arra, hogy saját önző céljaik érdekében a közönséget *alaptalan riasztó hírekkel* félrevezessék és ezzel az előbb hivatkozott szigorú rendelkezésekkel összeütközésbe hozzák.

Államunk és társadalmunk romjain az újjáépítés óriási feladata a közönség minden tagjának polgári becsületbeli kötelességévé teszi a rend és közbiztosságban való közreműködést. A polgári becsületre hivatkozom tehát, a mikor felhívom a közönséget, hogy az államrendőrséget hivatkozott törvényes rendelkezés végrehajtásában minden kínálkozó alkalmammal és minden erejével támogassa. Budapest, 1919. évi november hónap 14-én. *Mattvasovszky György s. k. főkapitány.*

A karhatalmi főparancsnok rendelete.

A közrend, a személy- és vagyonbiztosság fenntartását Budapest területén a budapesti karhatalom, az államrendőrség és a csendőrség végzi.

Ezen alakulatok osztagainak, továbbá egyes tagjainak a rend fenntartására vonatkozó minden *felszólításának mindenki engedelmeskedni tartozik*.

A karhatalom, az államrendőrség és csendőrség tagjainak ismertető jelvénye *piros-fehér-zöld karszalag* a balkaron Bp. K. betűkkel, sorszámokkal és bélyegzővel ellátva.

Mindennemű csődület, gyülekezés, felvonulás azonnali fegyverhasználatlaltal lesz megszüntetve.

Katonai egyenruhát csakis a nemzeti hadsereg és a fent felsorolt alakulatok tagjai viselhetnek. Azok, a kik polgári ruhával nem rendelkeznek, egyenruhát csakis rangjelzés és sapka nélkül (kalappal, polgári sapkával) viselhetnek.

E hirdetmény megjelenését követő 24 órán belül a birtokukban lévő *lőfegyvereket és lőszert, vagy egyéb támadásra alkalmas eszközöket* (kézigranát stb.) az illetékes kerületi rendőrkapitányságon, a karhatalomhoz és a nemzeti hadsereghez tartozók kivételével, mindenki *beszolgáltatni tartozik*. A magántulajdonban levő fegyverek átadása alkalmával mindenki hozzon magával előre elkészített átvételi elismervényt is, a melyen a kerületi rendőrkapitányság az átvételt pecsétjével el fogja ismerni. A beszolgáltatott magántulajdonú tevő értékesebb fegyverek kartonlappal ellátandók, a melyen a tulajdonos neve, foglalkozása és pontos lakcíme rajta legyen.

A fegyverek beszolgáltatására kitűzött határidő elteltével a rendőrség megkezdí a kutatást az elrejtett fegyverek, lőszerek stb. után.

Figyelmeztetem a közönséget, hogy a rendőrség részletes és pontos adatokkal rendelkezik, hogy kik azok az egyének és csoportok, a kik fegyverekhez jogosulatlanul hozzájutottak és azokat rejtgetelik. A kinél a rendőrség fegyvert, lőszert, vagy támadásra alkalmas eszközt talál, nyomban át fog adatni a katonai bíróságnak.

A ki fegyvert vagy lőszert jogosulatlanul tart, eltitkol; avagy ebben bárkinek segélyt nyújt a Kbtk. 327. szakaszába ütköző állam hadiereje ellen büntetettel követ el. E bűntett elkövetői felett a katonai bíróság ítélt, büntetése a Kbtk. 328. szakasza alá eső esetekben *kötél általi halál*, a Kbtk. 329. szakasza esetében pedig *10—20 évig terjedhető súlyos börtön*.

A záróóra az eddigi marad.

Budapest, 1919. évi november hónap 14-én.

Budapesti karhatalmi főparancsnokság.

A statáriális bíróság elnöke.

A budapesti büntetőtörvényszéken a rögtönítélő bírászkodás elnöki tisztét *Langer Jenő dr.* kuriai bíró, a büntetőtörvényszék elnöke magának tartotta fenn és már kijelölte a statáriális bíróságban működő bírákat is, a kik valamennyien a büntetőtörvényszék bírói karához tartoznak.

A rögtönítélő bíróság a budapesti büntetőtörvényszéken fog működni. Az államügyészségen *Váry Albert dr.* főállamügyész szintén kijelölte azokat az ügyészeket, a kik a statáriális bíróságon a vádat fogják képviselni.

A statárium az országban.

Az igazságügyminiszter a belügyminiszterrel egyetértően *Magyarország meg nem szállott területeire is elrendelte a statáriumot*. A statárium nyomában életbelép, *mihelyt a románok a vonatkozó területről kivonultak*.